

Verkiezingsprogramma 2018 - Kansen pakken

Gelijke kansen

Meedoen

Duurzame groei

D66

D66 krijgt het voor elkaar

Lijsttrekker Kevin Noels

D66 is optimistisch! We koesteren de mooie dingen en zien veel kansen voor verbetering. Dordrecht heeft een rijke historie, D66 gaat ervoor zorgen dat we ook een rijke toekomst tegemoet gaan. Dordtenaren zijn hardwerkende mensen die de mouwen opstropen en problemen oppakken. Daar gaat dit programma over: samen met alle Dordtenaren de kansen pakken die van Dordrecht een nóg mooiere stad maken.

In dit programma vindt u onze vier pijlers:

- Kansrijke stad
- Duurzame stad
- Bereikbare stad
- Groeiende stad

Met **Kansrijk** bedoelen we dat iedere Dordtenaar recht heeft op gelijke kansen. Op goed onderwijs, op werk en op ondersteuning bij ondernemen in de eigen stad.

Duurzaam betekent: meer ruimte voor groen, duurzaam bouwen, en werken aan de energietransitie. We brengen Dordtenaren en de gemeente dichter bij elkaar en maken onze zorg en ondersteuning toekomstbestendig.

Bij **Bereikbaar** spreken we over de bereikbaarheid van onze stad en over hoe we wandelaars, fietsers en het OV steeds meer ruimte bieden. We spreken over onze rol als centrumstad en over hoe we ons prachtige sport- en culturaanbod voor iedereen bereikbaar maken.

Groeiend gaat over hoe we Dordrecht voorbereiden op een rijke toekomst. Over hoe we, via de woningbouw en door ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk te maken, investeren in een nog mooiere stad. We beschrijven hoe we Dordrecht samen met Dordtenaren veilig houden.

Politiek is meer dan alleen oplossingen bedenken. Politiek is van ons allemaal. Wie anders dan u als Dordtenaar weet welke dingen beter kunnen? Wie ziet hoe we onze stad nog mooier kunnen maken en wie merkt het als iets niet uitpakt zoals de politiek het heeft bedacht? U! We nodigen u daarom uit om ons te laten weten wat u van ons programma vindt. Niet alleen nu de verkiezingen naderen maar ook in de komende jaren. Zoek ons op via Twitter of Facebook, mail uw vragen en opmerkingen naar: info@d66Dordrecht.nl of spreek ons aan op straat.

Met uw stem gaan wij werken aan een nóg mooier Dordrecht!

Kevin Noels, Lijsttrekker D66 Dordrecht

In het kort:

»» **Gelijke kansen**

We streven naar het aantrekken van meer HBO- en WO-opleidingen. We werken aan de aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt en investeren via het Dordtse basis- en voortgezet onderwijs in gelijke kansen voor alle kinderen.

»» **Meedoen**

We zorgen ervoor dat alle Dordtenaren mee kunnen doen. We investeren in de aanpak van taal- en ontwikkelingsachterstanden. We zetten ons in voor meer banen, bieden mensen in de bijstand opleidingskansen en ondersteunen mensen met schulden nog beter. We beseffen dat het soms tegenzit, daarom investeren we in toekomstbestendige zorg en ondersteuning.

»» **Duurzame groei**

We stimuleren onze economie door de bouw van woningen in het duurdere en middensegment, door onze stad bereikbaar te houden via de auto, en door Dordrecht centraal te positioneren als OV-knooppunt. We pakken het gebied van de Spuiboulevard tot het station aan en zetten in op een kleiner maar bruisender centrum.

»» **Ondernemen**

We ontwikkelen plannen voor onze stad samen met Dordtenaren, ondernemers, en maatschappelijke instellingen. We maken ontwikkelingen mogelijk door ondernemers en Dordtenaren te helpen bij het realiseren van hun dromen in Dordrecht.

»» **Groene stad**

We maken werk van een duurzaam en groen Dordt. Wijkgroen, speelplaatsen, fiets- en wandelpaden verdienen meer ruimte. Samen met bedrijven en Dordtenaren zorgen we ervoor dat onze stad al in 2040 energieneutraal is.

D66 krijgt het voor elkaar

Inhoud

Lijsttrekker Kevin Noels	2
In het kort	3
Kansen Pakken	5
Richtingwijzers D66	6
Kansrijke stad	7
Dordtenaren verdienen het beste onderwijs	7
Ondernemerschap, vernieuwing en werkgelegenheid	10
Werk, meedoen en rondkomen	13
Duurzame stad	15
Een duurzaam Dordrecht bouwen we met u!	15
Meer samen doen!	20
Zorg, ondersteuning en gezond leven	23
Bereikbare stad	26
Verkeer en mobiliteit	26
Regionale samenwerking in de Drechtsteden	29
Sport en bewegen	31
Kunst en cultuur	33
Groeiende stad	37
Ruimte om te wonen	37
Ontwikkelingen mogelijk maken	39
Kansen in de wijken	41
Een veilige stad	43
Financiën	45
Kandidaat Raadsleden	46

Kansen pakken

In dit verkiezingsprogramma vindt u onze plannen en ideeën voor de komende vier jaar. U treft een optimistisch verhaal, omdat dat is wat past bij de stad die wij als Dordtenaren hebben opgebouwd. Het gaat goed met onze stad. Als D66 Dordrecht zijn wij trots op onze culturele voorzieningen met parels als Schouwburg Kunstmin, het Dordrechts museum, het Energiehuis, het Hof en het Onderwijsmuseum. Trots op onze monumentale binnenstad met zijn prachtige havens. Trots op al die ondernemers die met hun schitterende (horeca)zaken in onze stad zijn gevestigd. Trots op al het prachtige groen in onze omgeving. Trots op alle inwoners die onze stad met hun initiatieven telkens weer een stukje mooier maken. Trots op ons rijke en diverse onderwijsaanbod en op al die prachtige (sport)verenigingen, die onze stad rijk is.

Het mag duidelijk zijn dat wij gaan voor een optimistisch Dordrecht. Dat houdt niet in dat wij onze ogen sluiten voor de problemen. Het gaat namelijk niet met iedereen in onze stad goed. Een groep inwoners, instellingen en bedrijven heeft problemen. Ons antwoord op de problemen is alleen niet dat wij die benoemen en vervolgens vervallen in beloftes, verwijten en maatregelen die de Dordtse samenleving splijten. Wij maken de keuze voor een stad waarin we samen vasthouden wat goed gaat en versterken wat beter kan. Een stad waarin we de moeite nemen om elkaar te begrijpen. Een stad waarin iedereen de vrijheid heeft en voelt om te zijn wie hij of zij wil zijn. Een stad waarin inwoners elkaar en de gemeente vertrouwen. Een stad waarin we de afstand tussen politiek en samenleving overbruggen, door inwoners een stem te geven. Een stad waarin er gelijke kansen zijn, zodat iedereen zich maximaal kan ontplooiën. Een stad waarin we hard werken aan het milieu en duurzaamheid, zodat onze (klein)kinderen er ook nog van kunnen genieten. Een stad waarin we samen verantwoordelijkheid nemen voor inwoners die het op eigen kracht niet redden, zodat iedereen zicht blijft houden op een mooie toekomst.

Dit verkiezingsprogramma laat zien hoe wij aankijken tegen de toekomst van Dordrecht en aan welke doelen wij samen met onze stad werken. We weten ook dat we in de komende vier jaar te maken krijgen met uitdagingen, ambities en vraagstukken die we nu nog niet kunnen voorzien. We beloven u dat we daarbij continue zoeken naar het best passende antwoord. We beloven dat wij over traditionele scheidslijnen heenstappen en de grenzen van mogelijke oplossingen verkennen. Bij die zoektocht worden we geholpen door vijf richtingwijzers.

Richtingwijzers D66

De uitgangspunten van D66 zijn vastgelegd in vijf 'Richtingwijzers'. Deze geven richting aan het denken en de ideevorming binnen de partij, maar hebben niet de status van dogmatische waarheden.

Vertrouw op de eigen kracht van mensen

Wij vertrouwen op de eigen kracht en ontwikkeling van mensen. Daarom zien we de toekomst met optimisme tegemoet.

Streef naar een duurzame en harmonieuze samenleving

Wij willen de wereld om ons heen tegemoet treden met respect en mededogen.

Denk en handel internationaal

Samenlevingen zijn op steeds meer verschillende manieren met elkaar verbonden. Wij staan open voor de gehele wereld en sluiten niemand uit.

Beloon prestatie en deel de welvaart

Mensen zijn niet gelijk, wél gelijkwaardig. Mensen zijn verschillend en wij willen dat de overheid ruimte laat voor die verschillen.

Koester de grondrechten en gedeelde waarden

De fundamentele waarden van onze samenleving zijn vrijheid voor en gelijkwaardigheid van ieder mens, ongeacht opvattingen, geloof, seksuele geaardheid, gerichtheid of herkomst.

1. Kansrijke stad

Dordtenaren verdienen het beste onderwijs

Goed onderwijs vormt voor ons de belangrijkste aanjager van kansengelijkheid en van persoonlijke ontwikkeling. Kinderen uit een gezin waar armoede heerst, scoren op school gemiddeld slechter dan hun leeftijdsgenootjes. Armoede dreigt mede daardoor erfelijk te worden, zo ontstaat een groeiende tweedeling. Dat accepteren wij niet. Het beste onderwijs is voor ons het belangrijkste antwoord op deze groeiende tweedeling in de Dordtse samenleving. Goed onderwijs is volgens D66 niet alleen van belang voor kinderen. We zien dat de arbeidsmarkt aan voortdurende verandering onderhevig is. Mensen moeten zich blijven ontwikkelen om ervoor te zorgen dat hun kennis en vaardigheden blijven passen bij wat de arbeidsmarkt vraagt. Samen met de scholen, die in Dordrecht een rijk en divers onderwijsaanbod bieden van hoog niveau, maken we ons daarom hard voor het beste onderwijs met eerlijke kansen voor jong en oud.

Ieder kind moet zich in onze stad ten volle kunnen ontplooien, ongeacht afkomst, financiële middelen of het opleidingsniveau van de ouders. Dat lijkt wellicht vanzelfsprekend, maar dat is het helaas nog niet. Kinderen en jongeren met dezelfde talenten, dragen hun hele schoolloopbaan, de gevolgen van ongelijke kansen met zich mee. Dat is maatschappelijk onaanvaardbaar en een verspilling van hun talent. D66 wil extra aandacht voor leerlingen die moeite hebben om mee te komen, maar ook voor leerlingen die een extra uitdaging kunnen gebruiken. We willen dat er naast de aandacht voor kennis ook aandacht is voor sport en de mentale ontwikkeling.

»» Laaggeletterdheid

Een op de negen Dordtenaren is laaggeletterd. Administratie bijhouden, toeslagen aanvragen of rekeningen begrijpen is een grote uitdaging voor hen. De gemeentelijke aanpak willen we daarom ook met kracht voortzetten. Mensen die de taal beheersen worden zelfredzamer, (sociaal) actiever en gelukkiger.

»» Ontwikkeling en taalachterstand

We investeren extra in het snel signaleren en aanpakken van ontwikkelings- en taalachterstanden. Primair via voor- en vroegschoolse educatie en het primair onderwijs. We besteden daarbij aandacht aan het kind en de ouders/opvoeders.

»» Gelijke kansen in onderwijs

Om alle Dordtse kinderen gelijke kansen te kunnen geven, moet huiswerkbegeleiding voor allen toegankelijk zijn. D66 wil dat in iedere wijk een publieke gelegenheid is voor kinderen om onder begeleiding en in alle rust huiswerk te maken. Samenwerking tussen scholen, de buitenschoolse opvang en vrijwilligers is hierbij van belang voor de kwaliteit.

»» Sport op school

Bij een goede ontwikkeling van het kind hoort sport. D66 wil de Dordtse verenigingen verbinden aan de scholen. Zo kunnen de sportvelden en accommodaties van de verenigingen beter benut worden voor de sportactiviteiten van scholen en kunnen de trainers en coaches naschools sportieve activiteiten organiseren.

»» Toegang tot zorg

D66 wil dat de basisscholen, het voortgezet onderwijs en mbo-instellingen toegang tot zorg aanbieden. Dit kan door medewerkers van de wijkteams op verschillende scholen roulerend een spreekuur te laten verzorgen. Op deze manier wordt de school een plek waar leerlingen en ouders contact met hulpverleners kunnen zoeken, maar ook vanuit de school contact kan worden gelegd om op tijd in te kunnen grijpen.

»» Leraren

Leraren hebben te maken met veel werkdruk en een laag salaris. Daarom zetten wij ons via de Tweede Kamer al lange tijd in voor kleine klassen, meer onderwijsondersteunend personeel en een betere beloning.

»» Leraren en conciërges

Leraren en conciërges zijn de mensen die het onderwijs mogelijk maken. D66 wil de mensen in het onderwijs breder waarderen door jaarlijks een verkiezing voor de leraar en conciërge van het jaar te organiseren.

»» Passend onderwijs

Het passend onderwijs wordt in Dordrecht in een regionaal samenwerkingsverband, met alle scholen van het primair en voortgezet onderwijs uitgevoerd. Aansluitend bij de jeugdteams en uitgaande van de mogelijkheden en beperkingen van het kind, gaan we voor de beste begeleiding.

»» Huisvesting

De gemeente is verantwoordelijk voor de huisvesting van basisscholen. D66 wil bij nieuwe initiatieven schoolgebouwen duurzaam bouwen en verbouwen en ruimte voor groene initiatieven als schooltuinen, groene schoolpleinen en groene schooldaken.

»» Scholen als ontmoetingsplaats

Door het grotendeels sluiten van wijkcentra ontstaat er nu een leemte voor ruimte met activiteiten. D66 wil dat scholen hierin een rol gaan vervullen en zich buiten schooltijden kunnen ontwikkelen tot ontmoetingscentra.

»» Onderwijs sleutel voor integratie

Dordrecht heeft de afgelopen jaren vluchtelingen opgevangen. Onderwijs is de sleutel voor hun succesvolle integratie. Zowel voor henzelf als voor Dordrecht is het van belang dat zij zo snel mogelijk de taal leren en over een startkwalificatie beschikken.

»» Hoger onderwijs

D66 wil bestaande Hbo-opleidingen (PABO en HBO Drechtsteden) behouden en waar mogelijk nieuwe Hbo-opleidingen naar Dordrecht halen. Voor het economisch profiel van Dordrecht gaat de voorkeur uit naar opleidingen die aansluiten bij de zorg, techniek en ICT.

»» Onderwijs en de arbeidsmarkt

De aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt moet beter. We stimuleren partnerschappen tussen het onderwijs en de bedrijven en zetten in op een convenant tussen onderwijs, bedrijfsleven en gemeente met de focus op de sectoren zorg, techniek en ICT.

»» Ondernemerschap

In een convenant tussen onderwijs, bedrijfsleven en gemeente focussen we op het zorgen dat jongeren en statushouders de vaardigheden aangeleerd krijgen die zij nodig hebben op de arbeidsmarkt. Verder maken we afspraken over mentorprogramma's waarbij werkenden, studenten en scholieren aan elkaar worden gekoppeld. Mentoren die maatschappelijk actief zijn, helpen jongeren hun talenten en ondernemerschap te ontwikkelen.

»» Jongeren met diploma van school

Alle jongeren hebben een startkwalificatie. De kansen op de arbeidsmarkt zijn immers veel beter als zij een opleiding hebben afgemaakt. Jongeren die een beroep doen op de uitkering en nog geen startkwalificatie hebben, begeleiden we terug naar school.

Het beste onderwijs

De kracht van Nederland ligt in kennis en innovatie. Investeren in onderwijs vormt de sleutel tot succes en persoonlijke groei. D66 vecht voor het beste onderwijs en eerlijke kansen voor iedereen. Geef onderwijs de kwaliteit en aandacht die het verdient!

Onze stad barst van de ambitie. Om al die ambities waar te maken hebben we startende, inspirerende en circulaire ondernemers nodig. Zij spelen een cruciale rol bij de vernieuwing die nodig is om toekomstige welvaart voor onze stad veilig te stellen en oplossingen te vinden voor maatschappelijke problemen. We denken dan aan de energietransitie, lang en gezond leven, circulaire economie en nieuwe, duurzame en gezonde vormen van mobiliteit. Wij willen dat juist deze ondernemers naar onze stad komen. Dat doen we door het voor bedrijven en instellingen aantrekkelijk te maken om zich in onze gemeente te vestigen en te groeien. De regels om te starten of uit te breiden, maken we eenvoudig, begrijpelijk en uitvoerbaar.

We hebben bedrijven ook een prachstad te bieden. Voor alle bedrijven geldt dat een gunstig vestigings- en ondernemersklimaat belangrijk is. Dit klimaat hangt samen met veel beleidsterreinen en thema's. Denk aan aantrekkelijke en veilige winkelstraten, een breed aanbod van cultuur en horeca, huisvesting, goed opgeleide werknemers, goede bereikbaarheid en infrastructuur en een mooie groene omgeving. Dat zijn onderwerpen waarop we in samenwerking met de gemeenten in de Drechtsteden en de provincie het verschil gaan maken.

» Samenwerken

D66 brengt onderwijsinstellingen, bedrijven en maatschappelijke organisaties samen om vernieuwingen te ontwikkelen voor maatschappelijke uitdagingen zoals in de Duurzaamheidsfabriek. Ondernemers gebruiken kennis uit onderwijs en onderzoek en studenten en onderzoekers denken na over toepassingen.

» Startende ondernemers

Juist voor startende ondernemers maken wij als gemeente het verschil. Zij zorgen voor vernieuwing. D66 zet daarom in op lastenverlaging door tariefdifferentiatie voor startende ondernemers. De eerste 3 jaar betalen zij geen of minder onroerendezaakbelasting (OZB).

» Startups

De gemeente kan vaker gebruik maken van talentvolle Dordtse startups. Door via wedstrijden, uitvragen en pilots ruimte te bieden aan nieuwe ideeën en concrete oplossingen van Dordtse bedrijven wordt de gemeente een eerste klant en ambassadeur. Daarmee wordt de betrokkenheid van de stad vergroot en de ontwikkeling van anderen ondersteund.

» **Startende ondernemers stimuleren**

D66 wil dat de gemeente stimuleert dat leegstaande (industrie)panden worden omgevormd tot bedrijfsverzamelgebouwen, waar zzp-ers en startups flexibel ruimte kunnen huren.

» **Leegstand centrum te lijf**

We zien de leegstand in het stadscentrum en houden daarom het flexibele bestemmingsplan in stand. Nieuwe activiteiten zoals gemengde bedrijven juichen we toe.

» **Regionale economie**

D66 zet in op het verder versterken van de regionale economie. Op dit moment werken we in de Drechtsteden al samen aan promotie en acquisitie, bedrijventerreinen, arbeidsmarktbeleid en de maritieme topregio. We intensiveren onze gezamenlijke lobby provinciaal en (inter-) nationaal om zo meer geld en werk naar de stad en de regio toe te halen.

»» Bedrijfinvesteringszones

We experimenteren verder met bedrijfsinvesteringszones (BIZ). Deze dragen bij aan de aantrekkelijkheid van bedrijventerreinen en winkelgebieden. Bedrijven bepalen zelf wat zij inleggen en hoe het budget wordt besteed. De gemeente kan ondersteunen door ondernemers bij elkaar te brengen.

»» Duurzame economie

Een biobased economy biedt kansen voor Dordrecht en de regio. D66 is voorstander van een economie waar groene grondstoffen (biomassa) worden toegepast als materiaal en energie. We zetten ons actief in om bedrijven in deze sector naar onze stad te trekken en aan elkaar te verbinden.

D66 wil graag vanuit organisaties en bedrijven meer aandacht voor recycling door bijvoorbeeld het realiseren van een duurzame witgoedfabriek, waar mensen vanuit de participatiewet oude apparaten opknappen en middels de gevestigde kringloopwinkels terug in onze maatschappij brengen.

»» Functievermenging

D66 neemt het initiatief tot meer ruimte voor functievermenging, bijvoorbeeld met zorgboerderijen, boerderijwinkels of andere vormen van recreatie of zorg.

»» Ondernemersloket

Het ondernemersloket is inmiddels een begrip en speelt een goede rol om ondernemers te helpen of door te verwijzen. Natuurlijk houden we dit in stand.

»» Gemeente als opdrachtgever

D66 wil dat de gemeente een goede opdrachtgever is. De gemeente betaalt ondernemers op tijd en aanbestedingen verlopen transparant.

»» Schuldproblematiek kleine zelfstandigen

D66 wil eerder aandacht voor de schuldproblematiek van kleine zelfstandigen. Zij komen nu pas in aanmerking voor schuldhulpverlening als de onderneming al is opgeheven.

D66 vindt dat iedereen het recht heeft om mee te doen in onze samenleving. Werk bepaalt de structuur van de dag, werk geeft zelfvertrouwen en een sociaal netwerk. Werk is voor iedere Dordtenaar belangrijk en niet alleen om rond te kunnen komen. Toch maken duizenden huishoudens gebruik van een uitkering. Er is veel werk te verzetten om hen aan het werk te helpen. Het gros wil namelijk graag aan de slag. Het ultieme doel is altijd betaald werk, maar we beseffen dat dit niet voor iedereen is weggelegd. Daarom ondersteunen we alle Dordtenaren bij hun zoektocht op de arbeidsmarkt, naar een participatieplek of naar passend vrijwilligerswerk.

» Hulp bij financiële problemen

D66 wil dat bijstandsgerechtigden direct toegang krijgen tot aanvullende gemeentelijke voorzieningen (kwijschelding, toeslagen, sms-kinderfonds, leergeld). Nu is de aanvraagprocedure vaak zo ingewikkeld, dat mensen dergelijke voorzieningen onnodig mislopen.

We lanceren daarnaast één overzichtelijke website waarop alle (inkomens) ondersteunende maatregelen te vinden zijn waar men aanspraak op kan maken. Daar kunnen ook private initiatieven zoals de Voedselbank aansluiten. Zo kunnen Dordtenaren die het moeilijk hebben de hulp die er voor ze is vinden en gebruiken.

» Duurzame uitstroom

D66 beseft dat niet iedereen direct de mogelijkheid heeft om aan de slag te gaan. Soms is aanvullende ondersteuning nodig. We gaan voor duurzame uitstroom uit de bijstand. Dit vraagt soms om intensieve begeleiding, waarbij onze professionals zonder daarin beknot te worden, kunnen inzetten op (langdurige) opleidingstrajecten, loonkostensubsidies of begeleiding op de werkplek.

» Voor iedereen een passende baan

Dordtenaren met een arbeidsbeperking kunnen net als ieder ander een waardevolle bijdrage leveren aan de stad. We willen dat zo veel mogelijk van hen aan de slag gaan bij een reguliere werkgever. Voor mensen die niet op de reguliere arbeidsmarkt terecht kunnen, samen met het bedrijfsleven creëren we passende werkplekken.

Iedereen doet mee

- » Als de afstand tot de arbeidsmarkt zo groot is dat vrijwilligerswerk het hoogst haalbare is, dan volgt een ander traject. Men kan dan wellicht geen inkomen verdienen, maar wel een waardevolle bijdrage leveren aan de samenleving.

»» Gerichte handhaving

D66 vindt dat een uitkering een vangnetfunctie heeft, waar zo kort mogelijk gebruik van gemaakt wordt. Bij een uitkering hoort de plicht om alles in het werk te stellen wat bijdraagt aan het vinden van een betaalde baan. Daar helpt de gemeente intensief bij. Natuurlijk gaan we ervan uit dat een ieder zijn kans pakt, maar als men wel kan, maar niet wil bijdragen dan zetten we in op gerichte handhaving.

»» Makkelijker aan 't werk

D66 wil praktische belemmeringen bij uitstroom naar werk wegnemen. Zo wordt het verrekenen van de inkomsten uit parttime en tijdelijk werk soepeler, worden (her) aanvraagprocedures eenvoudiger en investeren we in de mogelijkheden om vanuit de bijstand te ondernemen.

»» Participatiewet

Door heel Nederland worden nu experimenten gedaan met de bijstand binnen de ruimte die de Participatiewet daarvoor biedt. We staan positief tegenover een experiment waarbij men een groter deel van de inkomsten mag houden. Hierdoor kan men de kans op werk makkelijker aangrijpen. Uiteindelijk maken minder Dordtenaren dan permanent gebruik van een uitkering.

»» Statushouders

Statushouders doen vanaf de eerste dag mee. De gemeente voert de regie bij de inburgering en zal hierbij intensief samenwerken met onderwijs, werkgevers, vrijwilligersorganisaties en taalaanbieders. Door de actieve begeleiding bij het leren van de taal en het vinden van werk en/of opleiding zetten we statushouders in hun kracht.

»» Iniatieven ondersteunen

Organisaties zoals 50+Drechtsteden worden vanuit de gemeente bijgestaan met kennis en andere faciliteiten, om de 50-plusser aan het werk te krijgen. Met ons eigen programma Baanbrekend Drechtsteden zetten we duurzaam in op betaald werk.

Diversiteit

Het is voor D66 onacceptabel dat iemands afkomst, geaardheid of geslacht bepalend is voor iemands kansen. Ook een arbeidshandicap of de leeftijd van een sollicitant mogen geen beperking zijn om iemand aan te nemen. D66 daagt de gemeente uit tot een actief beleid om de diversiteit te vergroten.

Een duurzaam Dordrecht bouwen we met u!

Een duurzame stad is een fijne plek om te leven, nu en in de toekomst. In 2050 wil Dordrecht 100% energieneutraal zijn; de stand eind 2015 is 3%. Dat is kort samengevat de opgave waar we allemaal, alle Dordtenaren, voor staan. D66 zet al jaren in om in 2040 geen CO2 en andere broeigassen meer uit te stoten.

Er is veel te realiseren. In Parijs heeft in 2015 de klimaatopgave plaatsgevonden. De tijden van vrijblijvendheid zijn voorbij. Daarom gaan we er gezamenlijk de schouders onderzetten. Niet alleen op gebied van energiewinning, maar ook hoe we met ons afval omgaan of een andere vorm van vervoer kiezen. Schaarste aan energie, voedsel en grondstoffen zullen ons de komende jaren meer raken. De uitdagingen zijn groot, de oplossingen divers. Natuurlijk hoort de gemeente het goede voorbeeld te geven door initiatieven te ondersteunen, mede te realiseren of mogelijk te maken.

De kansen voor groene groei liggen in een nieuwe, circulaire economie, waarin door slim ontwerp en hergebruik er geen afval meer bestaat. Dat kan duurzaamheid voor Dordrecht betekenen. Dit wil D66 versnellen. Samen met partners en bedrijven bekijken we jaarlijks of we onze doelen halen.

»» **Lokaal klimaatakkoord**

De gemeente sluit een lokaal energie- en klimaatakkoord met lokaal actieve partijen, bedrijven, kennisinstellingen en bewonersinitiatieven, waarin de klimaatambities gewaarborgd worden.

» Wijk energieplan

Voor 2022 wordt samen met belanghebbenden voor iedere wijk een meerjarig energieplan gemaakt, met daarin mogelijkheden voor de verduurzaming van huizen, warmte en de uitfasering van aardgas.

» Monumentale panden

Voor onze monumentale woningen ontwikkelen we een duurzaamheidsatlas waardoor eigenaren direct inzage in de (on)mogelijkheden van hun pand hebben.

» Gemeentelijke nieuwbouw

D66 wil dat nieuwe gebouwen waar de gemeente een rol heeft bij de realisatie (bijvoorbeeld sportcomplexen) standaard worden voorzien van zonnepanelen op de daken en goede isolatie.

» Leenfonds verduurzaming

We zijn voorstander van een leenfonds waaruit de gemeente (kleine) verduurzamende maatregelen voor woningen en sportverenigingen voor financiert, zoals het plaatsen van zonnepanelen of het isoleren van het gebouw. Bewoners en verenigingen hoeven zelf niet direct het te investeren bedrag “op tafel te leggen”. Hiermee verdwijnt een drempel om te verduurzamen. Een deel van de eventuele Eneco-gelden kan hiervoor worden ingezet, evenals voor andere verduurzamende maatregelen.

» Droge voeten op het eiland

Klimaatverandering leidt er ook toe dat we meer fysieke maatregelen moeten treffen om droge voeten te houden. De capaciteit van de riolering moet verhoogd worden en we zullen meer plekken voor waterberging realiseren. Bij alle grote bouwprojecten moet de wateropgave een belangrijk onderdeel zijn van de plannen.

Geen hemelwater in ons afvalwater. D66 zet in op groene daken, want deze hebben een positieve invloed op het verminderen van fijnstof en nemen regenwater op. De gemeente kan dit bevorderen door zelf gebouwen, waar mogelijk, te voorzien van een groen dak en daarnaast inwoners te stimuleren hetzelfde te doen door voorlichting en andere ondersteuning.

Om minder regenwater in het riool te laten stromen, stimuleren we inwoners een gedeelte van hun tuin niet meer van tegels te voorzien.

» Nul-op-de-meter woningen

Er komt een project om onder gunstige financiële voorwaarden NOM-woningen te creëren, die als een voorbeeld kunnen dienen voor de regio (een NOM-woning is een huis dat evenveel of meer energie opwekt als dat het nodig heeft voor het huis en het huishouden).

» Aanpak bedrijventerreinen

Bij het herstructureren van oudere/bestaande bedrijventerreinen speelt duurzaamheid in inrichting en in gebruik van energiebronnen een grote rol. Denk aan isolerende maatregelen, zonnepanelen of ruimte voor windenergie.

» Lokale initiatieven

D66 wil initiatieven van bewoners die zelf duurzame energie willen opwekken stimuleren. In Dordrecht zijn al veel mooie bewonersinitiatieven zoals het Duurzaamheidscafé, Drechtse Wind en Dordtse Stroom.

» Zonneweides

De komst van zogenaamde zonneweides op voormalige stortplaatsen Crayensteinwest en Transberg steunt D66 van harte.

» 500 bomen

Schone lucht willen we allemaal. De gemeente stimuleert het vergroenen van onze stad door een 500-bomenplan. Bewoners worden opgeroepen een eigen boom te adopteren. Voor iedere geadopteerde boom plaatst de gemeente een tweede boom.

» Sociale samenhang

Stimuleren van duurzame sociale samenhang in de wijken door het ondersteunen van buurttuinen op tijdelijk braakliggende gronden en stimuleren van ontmoetingen in de wijken (straatfeesten, wijk-schoonmaak-initiatieven e.d.).

» Vergroening

D66 wil de tien meest grijze plekken vergroenen door op kale pleinen en in straten miniparkjes in te richten, dus “tegel eruit, plant erin bewonerswedstrijd”. Dit betekent meer groen in de stad en minder regenwater in het riool.

» Drijvende tuinen

In ons waterrijk Dordrecht verschijnen meer drijvende tuinen, zoals in andere grote steden. Op piepschuim worden tuintjes aangelegd wat een mooie aanvulling op de oeverbeplanting geeft.

» Innovatieve smog bestrijding

D66 wil in Dordrecht een ‘Smog-Free Tower’ van Studio Roosegaarde. Deze technologie kan bijvoorbeeld gerealiseerd worden in parkeergarages, die daarmee de longen van de stad worden. Deze energiezuinige toren zuivert 30.000m³ lucht per uur.

» Windmolens

Echte grote energie-opwekkers zijn de windmolens. D66 zet in op meer windmolens op het eiland van Dordrecht. Bijvoorbeeld: op locaties langs de A16. Daarnaast wil D66 ieder nieuw initiatief voor plaatsen van windmolens onderzoeken op haalbaarheid en meewerken aan het realiseren door bestemmingsplannen aan te passen.

» 80 op de N3

Uit onderzoek blijkt dat de maximale snelheid op de N3 naar 80 km per uur positief is voor de omwonenden. Betere doorstroming zorgt voor minder opstopping en daarmee een schonere lucht.

» Afvalscheiding

In heel de stad moet het mogelijk zijn om afval te scheiden, ook in de binnenstad en plekken met hoogbouw! De wijze waarop zal passend moeten zijn bij de specifieke locatie. Dat begint bij het scheiden aan de bron. Zo gaan we afval als grondstof gebruiken. Daarnaast zorgt de gemeente dat de vervuiler betaalt door via een 'diftarsysteem' te regelen dat de afvalstoffenheffing per kilo grijs vuil afgerekend wordt.

» Dordts hout

Omgezaagde bomen gaan niet meer de hakselaar in, maar worden verzaagd en aangeboden als echt Dordts hout. Dordrecht zou hierin deels zelf kunnen voorzien in de houtbehoefte op het eiland of het hout gebruiken voor straatmeubilair.

» Circulair inkopen

Duurzaam inkopen is de standaard. Daarnaast wil D66 waar mogelijk circulair inkopen, door bijvoorbeeld een dienst (licht) in plaats van een product (lampen) in te kopen, waardoor de gemeente geen afval veroorzaakt. Een goed voorbeeld is de Duurzaamheidsfabriek met gehuurde inrichting.

» Bodemverontreiniging

In het verleden zijn er veel afvalstoffen in de Dordtse grond gegaan. Nu het gebied rondom Stadswerven bij de Papendrechtsestraat en Merwedestraat bijna gesaneerd is, duikt de volgende creosootverontreiniging bij de Weeskinderendijk op. D66 wil voor bodemverontreiniging goed onderzoek en passende maatregelen.

» Uitstoot grondstoffen industrie

Het gebruik van grondstoffen in de industrie zoals GenX kan enkel als we volledig wetenschap hebben van de gevolgen voor de gezondheid van onze inwoners en wat de uitstoot in onze lucht, water of grond kan doen. Bij vergunningverlening is dit voor D66 een voorwaarde.

» Dierenwelzijn

D66 staat ook voor goed dierenwelzijnsbeleid op lokaal niveau. Er wordt volop ruimte gemaakt voor bijen en vogels, ook in de gebouwde omgeving. Het dierenasiel Louterbloemen behoudt goede huisvesting in Dordrecht.

» Kleine en grote natuur

Voor een natuurlijke omgeving vervult de Biesbosch een belangrijke rol. D66 koestert dit. Daarnaast ondersteunen we de initiatieven voor stadslandbouw en tijdelijke natuur.

» Elektrisch bezorgen

Het groeiend aantal pakketbezorgers in de stad zorgt naast gemak ook voor toegenomen vervuiling. Om die reden wordt elektrische pakketdistributie gestimuleerd. We stimuleren het gebruik van deze auto's in de stad door het opladen op bepaalde tijdstippen gratis te maken.

Meer samen doen!

Voor D66 is het belangrijk dat de gemeente goed naar haar inwoners luistert. Zij kennen hun buurt of wijk als beste en weten wat er nodig is. Voor D66 is het belangrijk dat iedereen kan inspreken en deelnemen. Onze samenleving verhardt in standpunten en meningen, die vooral tegenstellingen benadrukken. D66 zet in op gelijke kansen voor iedereen om zodoende iedere inwoner de kans te geven mee te doen. Daarom staat D66 voor een goed bestuur, dat duidelijk en controleerbaar is en bovenal in contact met inwoners staat. Samen maken we Dordrecht!

»» **Burgerinitiatieven**

D66 verwelkomt ideeën en initiatieven die invulling geven aan meer invloed voor inwoners. Daarom blijven verordeningen voor burgerinitiatief en participatie in stand en worden zij waar nodig uitgebreid.

»» **Democratische vernieuwing**

Naast het debat in de politieke arena is er in toenemende mate behoefte aan democratische processen waarbij de dialoog centraal staat. Op basis van het gesprek en de uitwisseling van argumenten wordt daarbij tot consensus en besluitvorming gekomen. We kijken daarbij nadrukkelijk naar de positieve ervaringen die zijn opgedaan met de G1000. D66 wil hier komende periode mee experimenteren.

»» Aan de (digitale) tafel

Het is belangrijk om bijeenkomsten te houden waarbij bewoners, ambtenaren en bestuurders elkaar fysiek treffen om plannen te bespreken. Jongeren zijn ondervertegenwoordigd. De digitalisering van de samenleving biedt kansen voor moderne (digitale) participatieprocessen. D66 wil hier meer gebruik van maken.

»» Meedenken

Democratische besluitvorming wordt beter als er een brede vertegenwoordiging vanuit de bevolking wordt betrokken. Om te proberen met een brede afvaardiging van inwoners in gesprek te komen, vragen wij de gelote inwoners van het stadspanel op een aantal grote thema's mee te denken en ontwikkelen.

»» Maatschappelijke vernieuwing

We maken van Dordrecht het laboratorium voor maatschappelijke vernieuwing door initiatieven eenmalig te ondersteunen. Zo ontstaat een nieuwe samenwerking tussen inwoners en gemeente.

»» Inwoners vroeg betrekken

Inwoners worden zo vroeg mogelijk betrokken in het beleidsvormingsproces. Zo is er meer ruimte om rekening te houden met de wensen en bezwaren van inwoners. Vooraf geeft de gemeente duidelijk aan waarover inwoners invloed hebben en achteraf legt zij uit waarom suggesties wel of niet zijn overgenomen.

»» Wijkbudget

D66 wil dat wijkbewoners meer te zeggen krijgen over waar het budget voor hun wijk aan wordt besteed. Door gebruik te maken van wijkbijeenkomsten en internet, kunnen veel wijkbewoners worden bereikt.

»» Conflicten met de gemeente

D66 wil dat de gemeente er altijd naar streeft om conflicten op te lossen zonder juridische procedures. Dat betekent dat de gemeente aan de voorkant het gesprek aangaat om uit te zoeken waar het probleem zit. Dit maakt de kans op een oplossing groter en kan ook kosten besparen.

»» Openbaarheid van gegevens

De uitgangspunten van de Wet open overheid, die mede door D66 is ingediend, worden toegepast. Dat betekent goede informatie, actieve openbaarmaking en geen misbruik van WOB-uitzonderingsgronden.

»» Advies geven

D66 wil dat de gemeenteraad en Drechttraad starten met een proeftraject met een website waarop burgers gevraagd en ongevraagd advies kunnen geven aan de raad en zaken voor de politieke agenda kunnen aandragen.

Informatievoorziening

D66 wil de communicatie tussen Dordtenaren en de gemeente verbeteren. Dat is hard nodig omdat we inwoners meer wil betrekken bij besluitvorming over hun straat, wijk, en stad. We streven ernaar om informatie dichterbij te brengen, Dordtenaren actiever te benaderen, en de informatievoorziening af te stemmen op de toekomst. De gemeente gebruikt daarbij geen wollige taal.

We vinden het belangrijk dat inwoners laagdrempelig contact kunnen leggen met de gemeente, door bijvoorbeeld gebruik te maken van internet of sociale media. Niet iedereen kan goed overweg met internet. Daarom blijven baliefuncties bestaan.

D66 zet in op gelijke kansen in onze samenleving. Daarmee bedoelen we dat ieder mens meetelt en op basis van zijn of haar persoonlijke talenten en capaciteiten een plek vindt. Wij vertrouwen hierbij voornamelijk op de eigen kracht van mensen en de kracht van mensen onderling. Die kracht stimuleren we door mensen te verbinden, ieder vanuit de eigen toegevoegde waarde.

Als ondersteuning nodig is om gelijke kansen te realiseren, dan investeren we daarin: door zorg en ondersteuning in de nabijheid van onze inwoners aan te bieden. De hulpvraag is daarbij leidend. In de uitvoering geloven we in de aanpak één gezin, één plan, één regisseur. D66 staat daarom voor de eenwording van de wijk- en jeugdteams tot lokale teams. Zodat problemen in het gezin, of deze nu te maken hebben met kinderen, participatie, schuldproblematiek of de fysieke en mentale gesteldheid, snel en in samenhang worden opgepakt. We gaan daarbij 'van nazorg naar voorzorg', door de aandacht te verschuiven van het oplossen naar het voorkomen van problemen.

»» **Voorkomen is beter dan genezen**

D66 wil dat de lokale teams stevig inzetten op preventie. Als eerstelijns ondersteuners kunnen zij problemen vroeg signaleren en snel handelen. Dit voorkomt duurdere en complexere ondersteuning.

»» **Vertrouw op professionals**

We moeten vertrouwen op professionals die verstand hebben van effectieve maatregelen. D66 wil een raad van onafhankelijke deskundigen aanstellen die meedenkt over de ontwikkelingen op het gebied van zorg en welzijn, waarin een brede vertegenwoordiging van patiënten tot zorgverleners plaatsneemt.

»» **Zorg dichtbij**

Voor D66 is leidend dat de toegang tot de lokale teams laagdrempelig en dichtbij is georganiseerd. Het is onacceptabel dat mensen van hulp verstoten blijven omdat zij de juiste ingang niet kunnen vinden.

»» **Buurtproblemen**

D66 zorgt dat de lokale teams gericht aan de slag gaan met de problemen die de specifieke buurt heeft. In de ene buurt richt het team zich op het tegengaan van vereenzaming van ouderen, terwijl in de andere buurt het accent op schuldhulpverlening kan liggen.

» Maatwerk

Om optimaal aan te sluiten bij de hulpvraag van de inwoner is maatwerk nodig. Dat vraagt het wegnemen van belemmeringen in beleid, zodat een professional kan doen wat nodig is.

» Mate van ondersteuning

Daarnaast zorgen we ervoor dat bij het stellen van een indicatie niet langer de zwaarte van de beperking, maar de ondersteuning die iemand nodig heeft leidend is. Zo beweegt de hulp flexibel met de met de hulpvraag van de inwoner mee.

» Zorg voor kinderen

De lokale teams organiseren de zorg voor het kind zoveel mogelijk in verbinding met de school en met de huisarts.

Uithuisplaatsingen worden zoveel mogelijk voorkomen. Dat doen we door met de lokale teams nadrukkelijk in te zetten op preventie, tijdige signalering en op integrale gezinshulp.

» Deltaplan schulden

Schuldenproblematiek is één van de grote veroorzakers van armoede. Om de schuldenproblematiek aan te pakken stelt D66 een Deltaplan Schulden voor om schulden te voorkomen en waar aanwezig af te bouwen. Bij ernstige gevallen, wordt maatwerk toegepast.

»» Mantelzorgers

Veel mantelzorgers weten niet dat ze aanspraak kunnen maken op een cliëntondersteuner die hen informeert, adviseert en begeleidt. Respijtzorg biedt mantelzorgers de mogelijkheid hun zorgtaken tijdelijk aan een ander over te dragen. Deze mogelijkheid moet beter onder de aandacht worden gebracht, zodat overbelasting wordt voorkomen.

»» Verborgene armoede

D66 wil dat de lokale teams oog hebben voor verborgene armoede. Met name in gezinnen met kinderen is dit een groot probleem. 10% van de Dordtse kinderen groeit namelijk op in armoede.

»» Ouderenzorg

D66 wil dat de lokale teams aandacht hebben voor problematiek die ouderen ervaren. Bijvoorbeeld door de maatjesprojecten die vereenzaming bestrijden.

De gemeente stimuleert het langer thuis laten wonen van ouderen. Dit komt het welzijn van ouderen ten goede. Wij zijn voorstander van de blijverslening, waar inwoners een bedrag voor een kleine verbouwing (gericht op langer thuis wonen) uit kunnen financieren.

»» Gezondheid en Jeugd

Samen met de dienst Gezondheid en Jeugd zetten we de specifieke aandacht voor overgewicht bij jongeren, al dan niet vanuit 'Doe ff gezond', voort met het aanpakken van ongezonde voeding in school- en sportkantines en voorlichting op scholen en sportverenigingen.

Samen met de Jongerenraad verzorgt de gemeente voorlichting over ongezond en risicovol gedrag aan jongeren, waar nodig samen met hun ouders. Denk daarbij aan (internet-)pesten, seksuele gezondheid, ongewenste zwangerschap, seksuele diversiteit, alcohol en drugs.

Verkeer en mobiliteit

Hoe makkelijker en sneller we ons van huis naar werk, sport of familie kunnen verplaatsen, hoe groter de mogelijkheden om ons leven in te richten zoals we willen. Om een leefbare, bereikbare en schone stad te realiseren is het belangrijk dat alle vormen van vervoer op elkaar aansluiten. De gemeente vervult daarbij een regisseursrol. Uitgangspunt hierbij is dat mensen mobiel blijven. Aan de keuzes die we maken, kleven wel consequenties. De ruimte is nu eenmaal schaars. Steeds vaker kiezen wij daarbij voor (wijk)groen of een speelplaats, in plaats van een parkeerplaats. Auto's zullen ruimte in gaan leveren om wandelaars en fietsers de ruimte te geven.

»» Wandelen

Lopen is de meest voorkomende manier om ons voort te bewegen: laagdrempelig en gezond. De gemeente zorgt voor goed verlichte, obstakelvrije en (indien nodig meer) trottoirs en wandelpaden. We kiezen er ook voor om parkeerplaatsen en kiss en ride zones verder van school te plaatsen, zo stimuleren we dat ouders hun kinderen wandelend of met de fiets naar school brengen.

»» Fietsen

Fietsen is voor vrijwel iedereen beschikbaar en bruikbaar, goedkoop, snel en brengt mensen tot dichtbij hun bestemming. Bovendien is fietsen schoon en gezond. Daarom zet D66 zich in voor degelijke, toegankelijke en veilige fietsenstallingen met voldoende ruimte, ook op scholen. Ook het aanleggen van (rood)geasfalteerde, obstakelvrije en waar mogelijk vrij liggende fietspaden met doorlopende routes maakt gebruik van de fiets aantrekkelijker. Een concreet voorbeeld daarvan is het doortrekken van het fietspad vanaf de Staart N3 tot aan de Maasstraat. Van het dubbele voetpad, maken we een fiets en een voetpad.

Verder kan gedacht worden aan groene golven, slimme kruispunten en verkeerslichten die fietsers vaker groen geven als het regent daarnaast maken we van alle 30km wegen fietsstraten. Ideeën om mensen in Dordrecht mobieler te maken, zoals deelfietsen, juichen we toe. Wel moet dit in goede banen geleid worden en niet ten koste gaan van de schaarse fietsparkeerplekken. Deelfietsen krijgen speciale parkeerplaatsen en het aantal reguliere 'fietsnietjes' wordt uitgebreid.

»» Fietsroutes

Dordrecht ligt prominent op de route van veel (inter)nationale fietsroutes. Deze mensen reizen dan vaak met bagage. Zij hebben behoefte aan bagagefietsenstallingen, met kluisjes voor hun bagage. Door hen te faciliteren, verblijven zij langer in onze stad.

»» Elektrisch fietsen

De elektrische fiets stelt meer mensen in staat om ook voor langere afstanden (tot ca. 20 kilometer) voor dit vervoermiddel te kiezen. Daardoor wordt de elektrische fiets vaker, voornamelijk voor ouderen, een vervanger voor de auto. Daarom wil D66 voldoende oplaadpunten bij winkelcentra en in fietsenstallingen en zoveel mogelijk brede fietspaden.

»» Busvervoer

Openbaar vervoer per bus is in Dordrecht een uitstekende manier van reizen. De bus verbindt de wijken, ziekenhuis, verzorgingstehuizen, winkelcentra en de begraafplaats met elkaar door frequente vertrek/aankomsttijden met toegankelijke voertuigen en haltes. Uiteraard zijn de stadsbussen voorzien van een elektrische motor. Wat betreft gratis OV voor 65+ staat D66 voor andere invullingen. Denkend aan ondersteuning in mobiliteit (fiets en/of OV) van Dordtenaren met een laag inkomen.

»» Trein en intercity

Openbaar vervoer per trein is heel belangrijk voor de inwoners van Dordrecht en de Drechtsteden. D66 wil het gebruik van treinverkeer stimuleren en vindt daarom dat belemmeringen voor reizigers moeten worden weggenomen. Meer intercityverbindingen op station Dordrecht is voor D66 het uitgangspunt.

»» Waterbus

Openbaar vervoer per waterbus is een unieke manier die onze Drechtstedengemeenten met elkaar en Rotterdam verbindt. De vaartijden in de avonduren en het weekeinde willen we graag uitbreiden.

»» Drechtopper

De Drechtopper is een vorm van deur tot deur vervoer voor doelgroepen zoals ouderen. In de toekomst wil D66 onderzoeken of het leerlingenvervoer hier ook kan aansluiten.

»» Autorijden

De auto geeft veel bewegingsvrijheid als de bereikbaarheid goed geregeld is. Bewegwijzering, goede overstap op de bus en voldoende parkeerplaatsen zijn hierbij essentieel. Parkeren in parkeergarages is uiteraard goedkoper dan op straat parkeren. De 30 km-zones worden enkel gerealiseerd met echte fysieke maatregelen, die geen schade aan bebouwing aanbrengen. Daarnaast blijft het centrum van Dordt autoluw.

» Straatspeeldagen

We introduceren de halfjaarlijkse Dordtse stratspeeldagen. Ieder halfjaar is een doorgaande straat een dag autovrij en wordt door kinderen gebruikt om te spelen.

» Elektrische auto's

D66 wil meer elektrische auto's. Dat stimuleren we door de tarieven voor parkeren en parkeervergunningen te verlagen en meer parkeerplaatsen te reserveren voor elektrische auto's. Ook voorzien we de helft van die plekken van (snel)laadpalen.

» Zelfrijdende auto's

Onderzoek naar de zelfrijdende auto vordert in hoog tempo. Als toekomstgerichte partij willen we dat de gemeente zich daar op voorbereidt en nadenkt over de aanpassingen die hiervoor nodig zijn.

» Dordtse wegen

Voor een goede bereikbaarheid werkt Dordrecht hard aan de Merwedestraat en Oranjelaan. De aansluiting van de Laan der Verenigde Naties naar ons centrum volgt hierna.

De N3 wordt aangepakt, waardoor de aansluiting op de A16 en A15 minder vertraging oplevert.

Op dit moment zijn er veel partijen, zowel bestuurlijk als in het bedrijfsleven bezig om de toenemende verkeerdruk op de Drechtling (A15-A16-N3) terug te dringen. Voor ontwikkeling en kansen voor Dordrecht is de samenwerking met deze partijen essentieel.

» Onveilige plekken in het verkeer

Bewoners weten heel goed waar de gevaarlijke plekken in het verkeer zich bevinden en zijn goed in staat om oplossingen aan te dragen. Inwoners worden gevraagd om een top drie van onveilige plekken van hun wijk op te stellen en suggesties te doen om deze te verbeteren.

Onze gemeente staat niet los van haar omgeving. De regio speelt een steeds belangrijkere rol. Regionaal wordt intensief samengewerkt en worden op terreinen die het lokale overschrijden beleidsafspraken gemaakt, in samenwerkingsverbanden in Zuid-Holland Zuid, de Alblasserwaard-Vijfheerenlanden en binnen de Drechtsteden.

De gemeenschappelijke regeling Drechtsteden is een samenwerkingsverband tussen de gemeenten Dordrecht, Zwijndrecht, Papendrecht, Hendrik-Ido-Ambacht, Alblasserdam, Sliedrecht en Hardinxveld-Giessendam. Deze gemeenten werken intensief samen op sociaal gebied, gemeentelijke dienstverlening, arbeidsmarkt en ruimtelijke aanpak.

Als we de Drechtstedenregio vergelijken met andere regio's in Nederland, met name de noordelijke Randstad en de regio Eindhoven, dan blijft onze regio achter wat betreft economische groei. Wij zijn dé maritieme regio van Nederland, maar dreigen door slechtere bereikbaarheid en achterblijvende subsidies voor ontwikkeling en infrastructuur onaantrekkelijker te worden als vestigingsgebied. Dit moeten we stoppen. We moeten vooruit, niet achteruit. De A15 moet verbreed worden, anders lopen we letterlijk en figuurlijk vast. Dordrecht moet een intercitystation blijven met snelle verbindingen richting het Noorden en het Zuiden. Onze sociale opgave, ons welzijn, hangt samen met onze economische kansen en de werkgelegenheid. Als wij economisch niet vooruitgaan, zal dit wederom vooral de kansarmen het meest treffen.

Dit betekent dat we als Drechtsteden, bedrijfsleven en onderwijs moeten samenwerken, in de regio zelf, maar met name richting de provincie, het rijk en Europa. Daar worden voor een deel de beslissingen genomen en wordt het geld verdeeld. Verder delen we onze kennis en behalen door deze samenwerking betere kwaliteit tegen minder kosten.

D66 ziet wel een probleem met de democratische legitimiteit. "De Drechtsteden" leven niet bij onze inwoners, besluitvorming staat ver van hen af en mensen hebben geen invloed. D66 vindt daarom de vorming van een Drechtstad een lonkend perspectief en wil zich daar actief voor inzetten. Door onze gedeelde belangen als bereikbaarheid, vestigingsklimaat en onderwijs bij het Rijk en Europa onder de aandacht te brengen versterken we onze regionale economie. Naast de economie maken sociaal-maatschappelijke thema's als milieu, de energietransitie, gezondheidszorg en werkgelegenheid de stad sterker. Binnen de schaal van de Drechtsteden behouden we de buurt- en wijkcultuur en bieden we maatwerk in de buurten.

In de tussentijd zal D66 Dordtse vraagstukken in een regionaal perspectief beoordelen. Binnen de Drechtraad zullen wij ons actief inzetten voor de ontwikkeling van regionaal beleid. De democratische legitimering van de Drechtraad zal worden versterkt. D66 ziet de Drechtraad vooralsnog als minst slechte oplossing. Hardinxveld-Giessendam is voor D66 voorlopig de laatste gemeente die toetreedt tot de Drechtsteden.

» **Samenwerking**

Intensieve samenwerking voor economische groei en werkgelegenheid op de punten: bereikbaarheid, arbeidsmarkt en duurzaamheid.

» **Sociale voorzieningen**

Goede (sociale) voorzieningen, zoals de uitvoering van de participatiewet, de Wmo en het minimabeleid.

» **Het groter geheel**

Afstemming van plannen die invloed hebben op ons vestigingsklimaat en leefomgeving, zoals woningbouw, bedrijventerreinen, kantorenbouw en detailhandel.

Sport en bewegen is onontbeerlijk voor een gezonde en vitale bevolking. Nog niet voor iedereen is het echter gewoon om te gaan sporten en dat een leven lang te blijven doen. Kinderen uit een gezin met een laag inkomen sporten minder dan kinderen met rijkere ouders. Voor D66 is dit niet acceptabel, want alle kinderen verdienen gelijke (ontwikkel)kansen. Daarom staat D66 voor het stimuleren van sporten en bewegen binnen en buiten schooltijd. Bij het sporten en bewegen leren kinderen omgaan met winnen en verliezen en ontstaan ontmoetingen die verschillen overbruggen.

Dordrecht heeft een rijk verenigingsleven. Het georganiseerde verband waarin enorm veel vrijwilligers mogelijk maken dat er in verenigingsverband kan worden gesport, beschouwen wij als waardevol en uniek. Daarbij is de sportvereniging een ontmoetingsplaats voor jong en oud en voor mensen met een verschillende achtergrond. Daarnaast zien we dat veel volwassenen buiten verenigingsverband sporten en bewegen. Alleen of met anderen en op een tijdstip dat het haar of hem uitkomt. D66 wil dat de gemeente hier actief op inspeelt.

»» Buurtsport

Dordrecht kent buurtsportcoaches die de Dordtse jeugd en ouderen motiveren om te gaan sporten. D66 wil dat het werk van de buurtsportcoaches wordt voortgezet en wordt uitgebreid in wijken waar minder wordt gesport.

»» Schoolzwemmen

Het schoolzwemmen nieuwe stijl blijft bestaan. Dit programma zorgt er met een gedeelde verantwoordelijkheid van ouders, scholen en de gemeente voor dat ieder kind in Dordrecht een zwemdiploma kan halen.

»» Evenementen

De gemeente faciliteert via het evenementenloket de organisatie van 'grootschalige sportevenementen'. Bij dit loket helpt de gemeente bij de organisatie van een evenement: volgens de regels, veilig en in dialoog met de omgeving.

»» Vrijwilligers

De georganiseerde sport in Dordrecht wordt voor een belangrijk deel mogelijk gemaakt door vrijwilligers. De gemeente erkent dit door vrijwilligers op gepaste wijze te ondersteunen. De vrijwilligersverzekering en de prijzen voor de vrijwilligers van het jaar, houden we daarom in stand.

»» Iedereen aan het sporten

D66 wil dat de verenigingen zelf zoveel mogelijk initiatief en ondernemendheid laten zien om nieuwe of andere doelgroepen, zoals kinderen met een beperking, aan te trekken. We doen daarbij een blijvend beroep op verenigingen om een open en toegankelijk karakter te hebben voor alle groepen in onze samenleving.

»» Sport en politiek

D66 wil de georganiseerde, ongeorganiseerde en commercieel georganiseerde sport betrekken bij overleg en raadpleging over op te stellen lokaal sportbeleid. In het huidige sportbeleid en overlegstructuren is de focus vaak nog te veel gericht op de traditioneel georganiseerde sport.

»» FC Dordrecht

De betaald voetbalorganisatie FC Dordrecht neemt een speciale plaats in onze sportwereld in. Plannen over een nieuw of renovatie van het huidige stadion zal D66 op haalbaarheid beoordelen. FC Dordrecht krijgt geen overheidssteun. We ondersteunen wel diensten zoals inzet bij wijkvoetbal of scholen.

»» Iedereen kan meedoen

Alle kinderen kunnen sporten. Armoede mag geen rol spelen in het lid zijn van een sportvereniging. Het werk van Leergeld Drechtsteden willen we dan ook voortzetten.

Kunst en cultuur bepalen het gezicht van Dordrecht. Ze hebben niet alleen invloed op hoe mensen in de gemeente met elkaar omgaan, maar maken de gemeente ook aantrekkelijk om in te wonen, werken en ondernemen of te bezoeken. De historische binnenstad trekt vaak van ver mensen aan. Evenementen en festivals geven de sfeer van de stad weer of genieten zelfs landelijke bekendheid. Denk aan de Kerstmarkt, de Boekenmarkt, Dordt in Stoom en Big Rivers. We zijn trots op onze unieke culturele voorzieningen (zoals Schouwburg Kunstmin), het energiehuis en het Dordts museum.

Kunst en cultuur voeden maatschappelijk debat, maken de ontwikkeling van gedeelde waarden mogelijk én creëren ruimte voor (menings-) verschillen. Cultuur spreekt tot de verbeelding en prikkelt mensen om kritisch na te denken. Zo komen mensen met elkaar in contact en voelen zij zich verbonden. D66 maakt een vuist voor een sterk cultuurbeleid, dat iedereen toegang geeft tot verschillende vormen van cultuur en bijdraagt aan een open samenleving met gelijke kansen.

Bibliotheken

- » D66 prijst de inzet van bibliotheek AanZet. De bibliotheek neemt een belangrijke rol op zich. Niet alleen door boeken uit te lenen, maar door een bijdrage te leveren aan een leven lang leren, de digibieb en het samenbrengen van mensen in ontmoetingen en debatten. D66 wil de bestaande wijkfilialen, naast de centrale bibliotheek, behouden.

» Dordtse musea

Dordrecht heeft mooie musea zoals het Dordts Museum en Huis van Gijn. Andere instellingen zoals Museum 40-45 en het Onderwijsmuseum nemen we mee in onze stadspromotie.

Energiehuis

- » Cultuur ervaren vindt vooral plaats door onderwijs, ontplooiing en beleving in het Energiehuis. Van Popcentrale tot muziekpodium Bibelot en daartussen ToBe. Hiermee brengt Dordrecht vele mogelijkheden samen.

» Dordtse cultuurkaart

Het prachtige aanbod aan culturele voorzieningen is echter niet voor iedereen betaalbaar. We introduceren daarom de Dordtse cultuurkaart. Met de Dordtse cultuurkaart kunnen Dordtenaren een aantal keer per jaar het filmhuis, theater of museum bezoeken. We differentiëren in het tarief, zo wordt cultuur ook voor mensen met een kleine portemonnee betaalbaar.

» RTV Dordrecht

Media is een zeer geschikt middel om cultuur onder de aandacht van inwoners te brengen. De lokale radio- en tvzender RTV Dordrecht is een platform voor plaatselijk nieuws, opinies en ideeën op de website. D66 vindt het belangrijk dat RTV Dordrecht werkt met een kleine professionele organisatie en met vrijwilligers en stagiaires zodat lokaal mediatalent ruimte voor ontwikkeling krijgt.

» Subsidie en concurrentie

Culturele instellingen moeten de kans krijgen hun commerciële mogelijkheden te verkennen, zonder dat dit onmiddellijk gevolgen heeft voor hun subsidie. Wel stelt D66 als voorwaarde dat instellingen hun culturele doel altijd voorop blijven stellen en geen oneigenlijke concurrentie aangaan met andere ondernemers.

» Erfgoed

Cultureel erfgoed maakt mensen trots op hun omgeving en historie. D66 vindt dat gemeenten daarom zorgvuldig met hun monumenten moeten omgaan. Het loont om te investeren in bijzondere gebouwen of objecten. Waar mogelijk moeten bewoners en gebruikers de vrijheid hebben om hun panden aan te passen aan de eisen van nu.

Culturele hoogtepunten

In 2020 viert Dordrecht 800 jaar stadsrechten. Een hoogtepunt voor onze stad en inwoners, die een belangrijke rol gaan spelen in dit feest. D66 pleit voor het samenbrengen van vele activiteiten van alle organisaties in dit jaar met uiteindelijk een feestelijke Stadsdag.

2018 is het jaar van de Dordtse synode dat D66 verbindt met de uitgangspunten vrijheid en tolerantie. Immers in Dordrecht is de basis gelegd voor een onafhankelijk land waar je vrij bent om te denken wat je denkt, te geloven wat je gelooft en te zijn wie je bent.

Dordrecht heeft een sterke reputatie als het gaat over festivals. Big Rivers en Dordt in Stoom zorgen voor een landelijke uitstraling voor de stad. D66 vindt het daarom belangrijk dat festivals de ruimte krijgen en streeft er dan ook naar dat de huidige festivals en evenementen behouden blijven.

»» **Regionaal cultuurbeleid**

Voor D66 houdt de wereld niet op bij de (gemeente)grens. Door samen te werken, kunnen gemeenten en andere overheden hun cultuurbeleid op elkaar afstemmen en elkaar aanvullen. Op die manier versterken geldstromen elkaar en kan het aanbod beter aansluiten op de vraag van de inwoners en inspelen op de identiteit van de regio.

»» **Creativiteit stimuleren**

We investeren in kunstenaars en creatieve ondernemers, bijvoorbeeld door tijdelijk leegstaande panden ter beschikking te stellen. Zo krijgt de omgeving een impuls en stimuleert de gemeente de lokale economie.

»» **Toeristenbelasting**

D66 is voor de invoering van toeristenbelasting. We willen de opbrengsten gericht inzetten om evenementen die bezoekers lokken mogelijk te maken, daarmee versterken we de economie verder.

Groeiende stad

Ruimte om te wonen

D66 wil dat gemeente ruimte biedt aan inwoners, zodat we gebruik maken van hun creativiteit en vindingrijkheid. Ons doel is dat iedereen in iedere levensfase een passende woning kan vinden, óók toekomstige inwoners. We zetten daarom specifiek in op midden-huur/koopwoningen en op duurdere woningen. We willen de (bebouwde) omgeving verduurzamen. Dit vraagt telkens om duidelijke kaders voor ruimtelijke keuzes, waarin kwaliteit leidend is. Die kaders geven mensen niet minder, maar juist meer vrijheid om invloed te hebben op de inrichting van onze ruimte. Met de woningcorporaties leggen we onze plannen in de regionale woonvisie vast. Onderdeel daarvan is in elk geval dat geïnvesteerd wordt in de kwaliteit en duurzaamheid van sociale huurwoningen. Voor de markt en projectontwikkelaars, staat ons beleid in de omgevingsvisie van Dordrecht. Vanuit rijk en provincie ligt de vraag voor het bouwen van meer woningen. Dat zal zeker een positieve bijdrage geven aan de zwakke sociaaleconomische positie van Dordrecht.

» Toekomstbestendig bouwen

D66 wil toekomstbestendig bouwen. Uitgangspunten zijn demografische ontwikkelingen, de sociaaleconomische positie van de stad en de woonbehoefte.

» Doorstromen op de woningmarkt

Er zijn meer woningen in het middensegment nodig om iedereen te laten doorstromen. Daarom maakt de gemeente afspraken met ontwikkelaars en investeerders over een percentage te bouwen midden-huur/koopwoningen en legt de gemeente deze afspraken (o.a. de grootte van de woning), vast in de bestemmingsplannen of de omgevingsvisie.

» Gemengde wijken

D66 streeft naar gemengde wijken met koop- en huurwoningen in verschillende segmenten en prijsklassen. We houden daar rekening mee in de ruimtelijke plannen en afspraken met woningbouwcorporaties.

» Groene wijken

Onze wijken hebben voldoende openbaar groen met ruimte om te sporten en speelruimte voor kinderen en jeugd. De gemeente wil bij het onderhoud nauwer samen optrekken met inwoners. Gedeelde verantwoordelijkheid zorgt voor meer betrokkenheid.

» Alle woningen duurzaam

Door bindende afspraken met woningcorporaties te maken, zorgt D66 ervoor dat bij nieuwbouw en bij grootschalige renovaties, vergaand geïsoleerd en energieneutraal gebouwd wordt en de aansluiting op het aardgasnetwerk verdwijnt.

» Experimenteren met wonen

D66 steunt verdergaande experimenten, waarbij woningcorporaties geen huis maar wooncomfort verhuren. Dat betekent o.a. aanbieden van energiezuinige apparatuur: duurzaam en dalende energielasten.

» Shared cars

Om woningbouw met weinig parkeergelegenheid mogelijk te maken, wil D66 in samenwerking met woningcorporaties, projectontwikkelaars en verenigingen van eigenaren elektrische 'shared car' concepten stimuleren. Deze gedeelde auto's worden gezamenlijk gebruikt door de bewoners van bijv. een appartementengebouw.

» Onroerendezaakbelasting

We geven korting op de onroerendezaakbelasting wanneer eigenaren investeren in vergroenings- en verduurzamingsmaatregelen. Zo stimuleren we verduurzaming van woningen en belonen we eigenaren die het milieu minder belasten.

» Alternatief bouwen

D66 steunt alternatieve vormen van bouwen, zoals (collectief) particulier opdrachtgeverschap. Dit geeft mensen ruimte om creatief zelf invulling te geven aan de inrichting van ruimte.

» **Duurdere woningen**

D66 ziet met name voor de duurdere woningen mogelijkheden in Stadswerven, locatie Noordendijk (voormalig scholencomplex) en Wilgenwende. Voor andere mogelijkheden binnen de huidige bebouwingsgrenzen maken we scherpe keuzes tussen wonen of bedrijven.

» **Groene grens**

De huidige bebouwing is voor D66 de grens, dus geen bebouwing in het buitengebied. Dat betekent aanpassingen van bestaande woningen en in bestaande woningbouw, mede omdat er steeds meer kleinere huishoudens zijn. Daarnaast mogen we best in bouwhoogte variëren en tevens bouw hoger dan de Dordtse kerktoren toestaan.

Ons eiland heeft diverse functies. De binnenstad ligt aan de waterzijde en heeft daardoor beperkingen. De binnenstad is echter wel enorm in ontwikkeling. Nationaal en internationaal wordt de Dordtse binnenstad steeds meer op waarde geschat. Detailhandel is aan het verdwijnen en maakt plaats voor wonen, horeca, recreëren en toerisme. Deze ontwikkeling is goed voor onze stad maar brengt ook uitdagingen met zich mee om de leefbaarheid, bereikbaarheid en aantrekkelijkheid van de binnenstad te kunnen behouden. D66 wil hierbij vooruitdenken om te voorkomen dat de ontwikkeling van deze verschillende functies elkaar in de weg gaan staan en Dordrecht zijn authenticiteit verliest.

Vanuit de binnenstad liggen de wijken als aangrenzende gebieden met daarna onze ruimte voor industrie, bedrijventerreinen, agrarisch gebied en afsluitend recreatief gebied, de Nieuwe Dordtse Biesbosch grenzend aan Nationaal Park de Biesbosch. Ook hier is Dordrecht in beweging en verdienen ontwikkelingen en initiatieven de kans op realiseerbaarheid beoordeeld te worden in samenhang, voor de stad en haar inwoners. D66 creëert hierin graag een context waarin dingen mogelijk zijn. Dit is nodig voor de economische ontwikkeling die Dordrecht nodig heeft voor o.a. meer werkgelegenheid.

D66 wil dat inwoners en ondernemers meer ruimte krijgen om hun ideeën in te brengen en te realiseren. De nieuwe Omgevingswet, bundelt de wetgeving en de regels voor ruimte, wonen, wegen, milieu, natuur en water. De Omgevingswet wordt de basis voor het integraal beheer van en alle ontwikkelingen in de leefomgeving. De uitgangspunten zijn minder en overzichtelijke regels, meer ruimte voor initiatieven, maatwerk en vertrouwen. De procedures zijn daarbij korter en het huidige 'nee, tenzij'-uitgangspunt, wordt vervangen door het 'ja, mits'-principe. D66 staat daar volledig achter. Door participatie aan de voorkant, worden inwoners, organisaties en ondernemers optimaal betrokken bij ontwikkelingen in de leefomgeving.

» Omgevingsvisie

D66 wil in de omgevingsvisie vastleggen welke ruimtelijke ontwikkelingen en welke gebiedswaarden aansluiten bij de manier waarop we met elkaar willen samenleven. Een duidelijk kader voor ontwikkelaars geeft richting aan hun plannen, die getoetst worden aan wenselijkheid in plaats van regelgeving. Daarbij hoort binnen korte termijn duidelijkheid over initiatieven te worden gegeven.

» Gebiedsontwikkeling Spoorzone

Het gebied Maasterras, Weeskinderendijk tot aan oprit Zwijndrechtse brug wordt opgeknapt. We geven een nieuwe impuls aan de verbetering van het woonklimaat.

» Regionale ontwikkeling

Als het aan D66 ligt, ontwikkelen we de omgevingsvisie altijd in samenspraak met buurgemeenten en de provincie. Kwaliteit ontstaat door samenwerking. Juist door samen te werken, kunnen we toegankelijke voorzieningen van hoge kwaliteit in stand houden voor onze inwoners.

» Architectuur

Aan historisch of architectonisch bijzondere gebouwen en beschermde stadsgezichten ontlenen we onze identiteit. D66 wil dat die gebouwen volgende generaties inspireren. Daarom hebben we regels vastgelegd voor ruimtelijke aanpassingen. Tegelijkertijd wil D66 niet dat deze regels in de weg staan van bijvoorbeeld het aanleggen van groene daken of zonnepanelen.

» Poorten van Dordrecht

De economie trekt aan en daarmee ook de bedrijvigheid in Dordrecht. Dit geeft nieuwe kansen voor de ontwikkeling van de zgn. Poorten van Dordrecht, de plaatsen waar men onze stad binnenkomt.

» Westelijke Dordtse Oevers

D66 steunt de ontwikkeling van de Westelijke Dordtse Oevers. Hier komt o.a. op Kil IV nieuwe industrie, duurzaam en op de toekomst ingericht. Door de samenwerking met Havenbedrijf Rotterdam in de Zeehaven investeren we in onze werkgelegenheid.

» Bedrijventerreinen

D66 ziet de leegstand op de bestaande bedrijventerreinen. We willen daarom eerst bestaande bedrijventerreinen opknappen voordat er nieuwe terreinen worden ontwikkeld. Op de bedrijventerreinen die er zijn, willen we geen woningen.

» Binnenstad

D66 wil dat de historische binnenstad meer gaat bruisen. D66 zet in op een kleiner kernwinkelgebied. We creëren ruimte voor andere functies, zoals wonen, werken of recreëren. We kunnen onze dag-bezoekers zo een nog mooiere beleving bieden. D66 juicht meer B&B's en een hotel/horecafunctie in het voormalige V&D pand toe.

» Stationsgebied

Er komt een geïntegreerd programma voor de aanpak van de Spuiboulevard tot aan het Stationsgebied. D66 wil dat Dordrecht weer een volwaardig NS-knooppunt wordt met goede en snelle openbaar vervoerverbindingen naar de Randstad en Brabant. Er komen plannen voor dit gebied, gericht op werken en wonen. Elementen zijn een fiets- en voetgangerstunnel in directe verbinding met de binnenstad met aan de achterzijde van het Centraal station een ondergrondse fietsenstalling. Het Weizigtpark krijgt naast een recreatieve functie de toepassing van waterberging.

De wijken in onze stad zijn divers en vormen toch weer één geheel als Dordrecht. D66 wil dat inwoners samen met ondernemers, organisaties en instellingen zich thuis voelen in hun wijk. Daarom per wijk kansen die D66 graag gerealiseerd ziet. Voor iedere wijk geldt parkeerbeleid op maat, voorkomen van zwerfvuil door wijkcontainers met afvalkleppen of meer prullenbakken.

» Binnenstad

- Meer studentenwoningen en woningen voor jongeren.
- Kleiner winkelgebied geeft meer kansen voor een bloeiend centrum.

» 19e- Eeuwse Schil

- 30 km gebieden met echte snelheid remmende maatregelen.
- Zonnepanelen op woningen mogelijk maken.

» Sterrenburg

- Wegwerken achterstallig wegenonderhoud.
- Samen het groen onderhouden door adoptie van groenstroken.

» Crabbehof

- Minder gestapelde flats en meer eengezinswoningen.
- De wijkbibliotheek blijft in stand.

» Wielwijk

- Uitvoering van plannen Tromptuinen en omleggen van de verkeersweg.
- Investeren in de onderlinge contacten van bewoners, ondernemers en organisaties.

» Staart

- Inzetten op meer leefbaarheid voor bewoners.
- Gezond wonen in de wijk.

» Krispijn

- Aanpak woongebied Weeskinderendijk.
- Het Weizigtpark is een fijne ontmoetingsplaats voor alle bewoners.

» Dubbeldam

- Geen woningbouw in de polders.
- Voldoende activiteiten voor jongeren.

» Stadspolders

- Zorgvuldig omgaan met groen bij uitbreiden van parkeergelegenheid.
- Speelgelegenheid voor kinderen van elke leeftijd.

» Het Reeland

- Het Vogelplein wordt mooi opgeknapt en de Vogelbuurt ook.
- Meer seniorenhuisvesting in de wijk.

» Buitengebied

- Leefbaarheid van bewoners in stand houden en bevorderen.

Zonder veiligheid is er geen vrijheid, democratie of recht. Hoewel de criminaliteit feitelijk lijkt te dalen, voelen mensen zich steeds onveiliger. D66 vindt het belangrijk de gevoelens van onrust serieus te nemen en ons tegelijkertijd bij het maken van veiligheidsbeleid niet te laten leiden door angst. We kiezen op de eerste plaats voor het voorkomen van criminaliteit. De preventieve aanpak kan niet altijd voorkomen dat het misgaat. In die gevallen komt handhaving in beeld. Handhaving kan plaatsvinden door de politie, maar ook door gemeentelijk handhavers (BOA's). Het streven naar veiligheid kan weleens schuren met het streven naar vrijheid, zeker wanneer de privacy van mensen in het gedrang komt zoals bij cameratoezicht op de Lijnbaan.

»» **Buurtveiligheid**

D66 wil veiligheidstafels introduceren per buurt. Inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties gaan hier om tafel met BOA's, politie en het ambtelijk apparaat. Samen stellen zij de prioriteiten op en werken zij aan de veiligheid in de buurt.

»» **Nette openbare ruimte**

Een stad met schone straten, zonder kapot straatmeubilair en met werkende straatlantaarns kent minder criminaliteit en overlast. D66 vindt het daarom de taak van inwoners onderling en de gemeente om de openbare ruimte netjes te houden.

»» **Coffeeshops**

D66 wil de coffeeshops in de binnenstad behouden, zo blijft de natuurlijke sociale controle behouden en kunnen hulpdiensten in geval van een calamiteit snel ter plaatse zijn. De inzet van D66 is dat het huidige aantal coffeeshops blijft behouden.

»» **Gereguleerde wietteelt**

D66 pleit voor gereguleerde wietteelt om gezondheidsrisico's en criminaliteit te verminderen. Als de D66 'Wietwet' is ingevoerd kan dit via een vergunningensysteem verlopen waarbij alleen geproduceerd wordt voor de lokale coffeeshops.

»» **Digitale veiligheid**

Digitale veiligheid wordt steeds belangrijker. Dit vraagt om voldoende inzet en gespecialiseerde medewerkers om digitale diefstal en identiteitsfraude tegen te gaan. Hier is preventie van groot belang. D66 wil dat de gemeente het voorbeeld geeft door haar digitale veiligheid goed op orde te hebben. De gemeente zorgt voor voorlichting aan inwoners, scholen en bedrijven over hoe zij hun digitale veiligheid kunnen verhogen. Digitale gegevens worden niet langer dan nodig bewaard.

» Privacy

D66 wil dat bij veiligheidsmaatregelen rekening wordt gehouden met de invloed die deze maatregelen hebben op de privacy van mensen. Het aantasten van privacy vraagt iedere keer om een zorgvuldige en duidelijke afwegingen. D66 is daarom kritisch bij het inzetten van cameratoezicht en preventief fouilleren. Maatregelen dienen altijd tijdelijk, doelgericht en proportioneel te zijn.

» BOA's

Gemeentelijke BOA's kunnen een rol spelen in de veiligheidsaanpak van de gemeente. De inzet van BOA's is wat D66 betreft altijd aanvullend aan die van de politie.

» Veiligheidsregio

D66 streeft naar een effectief lokaal veiligheidsbeleid en dit vraagt om continue samenwerking binnen de Veiligheidsregio. Een goede regionale samenwerking betekent dat lokaal de veiligheid beter wordt gewaarborgd en is voor goede crisisbeheersing zelfs essentieel.

» Discriminatie

Discriminatie is onacceptabel. Dit vraagt zowel om voorlichting als, waar nodig, om een strafrechtelijke aanpak. D66 wil dat het aanpakken van discriminatoir gedrag in welke vorm dan ook prioriteit is voor de politie.

» LHBT

Het LHBT (Lesbiennes, Homo's, Biseksueel, Transgender) emancipatiebeleid, gericht op de gelijke positie voor iedereen, moet meer aandacht en ondersteuning krijgen. Een jaarlijks evenement moet bijdragen aan een breder begrip.

» Radicalisering

Ieders persoonlijke vrijheid eindigt waar die van een ander begint. Er is dus geen ruimte voor het aanwakkeren van extremisme, discriminatie of homohaat. Radicalisering en andere signalen van (zwarte) criminaliteit worden aangepakt door het ondermijningsbeleid.

D66 is zuinig met belastinggeld, omdat wij ons realiseren dat mensen daar hard voor gewerkt hebben. Om die reden vinden wij het ook belangrijk dat de gemeente zo transparant mogelijk is over inkomsten en uitgaven en daar ook verantwoording over aflegt. Onze begroting is toekomstvast. Wij schuiven geen schuld door naar onze kinderen en kleinkinderen. Vanuit diezelfde waarde erkennen we echter ook het belang van sommige publieke investeringen – bijvoorbeeld in goed onderwijs en schone energie – die juist op de lange termijn profijt opleveren. Daarom zijn lage lokale lasten voor ons belangrijk, maar niet het enige criterium bij het opstellen en beoordelen van onze begroting.

»» **Begrotingsevenwicht**

D66 vindt dat de gemeente het bestaande structurele begrotingsevenwicht in stand moet houden. Dat wil zeggen dat inkomsten en uitgaven in evenwicht blijven zonder daarvoor in te teren op reserves of te leunen op de opbrengsten van het verkopen van bezittingen zoals grond.

»» **Bezuinigingen**

Bij bezuinigingen wil D66 dat de gemeente eerst expliciet uitspreekt wat haar kerntaken zijn (bijvoorbeeld openbare ruimte, mobiliteit, uitvoering bijstand).

Als er bezuinigingen nodig zijn dan moet de gemeente eerst naar haar uitgaven kijken, voordat zij de onroerendezaakbelasting (OZB) verhoogt. Mocht ze toch de OZB verhogen, dan vindt D66 dat de gemeente daarover bij het aanslagbiljet verantwoording moet afleggen door aan te geven waarom de OZB is verhoogd. Overigens bedraagt de opbrengst OZB 5% van de totale inkomsten van de gemeente.

»» **Besparingen en opbrengsten**

Om de financiële druk te beperken vindt D66 dat de gemeente niet de bezuinigingen van het rijk moet opvangen. Als er geen/minder geld uit Den Haag komt, zal de activiteit aangepast/verminderd worden.

»» **Verantwoording**

Om de controlerende rol van de gemeenteraad naar behoren uit te voeren is het noodzakelijk dat de gemeentefinanciën transparant, tijdig beschikbaar en volledig verantwoord zijn. Een actieve gemeentelijke rekenkamercommissie is volgens D66 een nuttig instrument voor de gemeenteraad.

»» **Subsidies zijn tijdelijk**

Subsidies zijn wat D66 betreft altijd tijdelijk en worden periodiek geëvalueerd.

Kandidaat-raadsleden

» Kandidaat-raadsleden

1. Kevin Noels
2. Eelco de Vos
3. Paul Tiebosch
4. Karin Castelijm
5. Durk Jan Tabak
6. Dirk Loekemeijer
7. Jorg Beijer
8. Lijnie Reijers
9. Osman Bosuguy
10. Nelleke de Smoker-van Andel
11. Hans Bloemen
12. Henne van Heeren
13. Kors Hofman
14. Jan-Piet de Vries
15. Mark van Hillo

» Vervolg kandidaten

16. Isabel Elias
17. Saskia Platenkamp
18. Johan Borsten
19. Jeroen Sorbi
20. Cindy Brounen
21. Mathijs Kramer
22. Marlies Hombergen
23. Sophie Eikelenboom
24. Maurits Visser
25. Jeroen van Meel
26. Rudolf Wessels
27. Cees Bakker
28. Jules Wilhelmus
29. Martine Verloop-Barendregt
30. Ahmet Polat
31. Marijn Vervoorn
32. Eelco Linnert
33. Kees van Klink
34. Els Schouten
35. Frans van der Walle
36. Bert Veerman
37. Hans Scherpenzeel
38. Johan Reumers
39. Bill Hermsen
40. Jan Willem van Dongen

D66 krijgt het voor elkaar

D66

D66 gaat voor een Dordrecht waarin alle kinderen gelijke kansen op succes hebben.

Een Dordrecht waarin we voor elkaar zorgen en waarin niemand aan de zijlijn staat.

D66 laat Dordrecht bloeien met meer woningen, met meer nieuwe bedrijven en met bruisende evenementen.

Groei is bij D66 groen. Dus geen gedoe in de polder, meer wijkgroen en meer duurzame energie.

D66 is dé onderwijspartij!

 @D66Dordrecht

 D66Dordrecht

 D66Dordrecht

Dordrecht.D66.nl

